

Lezing 4 mei 2019 door Theo Faber

In vrijheid kiezen *(jaartheme 2019 Nationaal Comité 4 en 5 mei)*

Zo'n vijftien jaar geleden was ik om koffie bij Oma.

- Eva Faber-Van der Geest

- In het dorp bekend als Eef van Piet Faber de Smid

Onder de koffie vertelde Oma graag over familieverbanden en over vroeger. Af en toe had ze het ook over haar Vader, Theunis van der Geest (geboren 1873 te Nes), hij was bootsman op koopvaardij schepen van de Rotterdamsche Lloyd en hij heeft meer dan 100 reizen naar Indië gemaakt.

Ze pakte een foto erbij die ze bij het opruimen had gevonden;

..... Het was een foto van Stoomschip Slamet, een passagiersschip dat voer tussen Nederland en Oost-Indië.

Ze vertelde;

"Hier heeft mijn vader ook op gevaren, in de oorlog is het aangevallen door de Duitsers. Bijna 1000 mensen kwamen om. Het was de grootste ramp uit de Nederlandse koopvaardijgeschiedenis. Mijn vader voer toen gelukkig al niet meer, hij was 66 toen de oorlog begon"

"Maar mijn broer (Piet van der Geest) moest wel varen in de oorlog, hij was toen net 21 jaar. Samen met ruim tachtig andere Amelanders zat hij tijdens de oorlog op zee. Zestien van hen zijn omgekomen en keerden niet terug"

Dat ze moesten varen kwam door het vaarplichtbesluit van 6 juni 1940. Door dit besluit werden zeelieden verplicht te blijven varen of weer de zee op te gaan wanneer men thuis was.

De schepen en hun bemanningen werden veelvuldig ingezet voor het verschepen van troepen, wapens, olie en andere grondstoffen, om zo een bijdrage te leveren aan de geallieerde oorlogsinspanning.

Zelf nauwelijks bewapend, werden ze onderweg regelmatig bestookt door Duitse onderzeeërs en vliegtuigen. Bijna de helft van de circa 850 schepen ging verloren.

De zeelieden hadden door dit besluit nauwelijks nog contact met het thuisfront waardoor zowel de zeelieden als hun families jaren in onzekerheid verkeerden over elkaars lot. Pas in februari 1946, dus ruim een halfjaar ná de bevrijding, kwam er een einde aan de vaarplicht.

Begin 1943 als de koopvaardij een van de moeilijkste fases uit haar bestaan doormaakt wordt in Canada prinses Margriet geboren. Zij werd 'petekind van de koopvaardij', symbool van hoop voor de zeelieden.

Barend J. Klip uit Ballum (geboren 1888 te Ballum) was namens de koopvaardij peetvader van prinses Margriet.

Dat in de Tweede Wereldoorlog ook de Koopvaardij zware offers heeft gebracht is over het algemeen een minder bekend stuk geschiedenis in Nederland. Ruim 3.600 zeelieden komen om, onder wie dus 16 Amelanders, uit de families:

- Algra
- Barf
- De Boer
- Engels
- Hummel
- De Jong
- Klip
- Kolmer
- Roep
- Ruijgh
- Sparrius
- Van Tuinen
- De Vries
- Visser
- Wijnberg

De broer van mijn Oma (voor ons "Oom Piet Van der Geest") behoorde tot de gelukkigen die het overleefde, hij is vorig jaar op de respectabele leeftijd van 98 jaar overleden. In zijn geboortjaar is het algemeen kiesrecht ingevoerd. Na een lange periode van debat, demonstraties en discussie besliste de Tweede Kamer in 1919 dat alle Nederlandse mannen en vrouwen vanaf 25 jaar voortaan mochten stemmen. Tot die tijd was dit voorbehouden aan slechts een select deel van de bevolking.

Dit jaar vieren we dat het algemeen kiesrecht precies honderd jaar bestaat. We zijn ons bewust van de strijd die ervoor is gevoerd, met name door arbeiders en vrouwen. En we kennen de waarden die erachter schuilgaan: een gelijke behandeling ongeacht geslacht, afkomst of religie, vrijheid van meningsuiting, onafhankelijke rechtspraak en respect voor minderheden.

Maar wat is de waarde van kiesrecht in tijd van oorlog? In de oorlog was er weinig te kiezen. Getuige ook het verhaal van de Amelander zeelieden die vielen onder het vaarplichtbesluit.

In vrijheid kunnen kiezen moedigt aan om zelfstandig te denken, om je als individu goed te informeren, je een mening te vormen en om je kritisch te verhouden tot de zelfgekozen volksvertegenwoordiging en regering. Het vraagt en stimuleert betrokkenheid.

"Het tegenovergestelde van liefde is niet haat, maar onverschilligheid. En het tegenovergestelde van vrede is onverschilligheid jegens zowel vrede als oorlog."

Daarin zit niet alleen een bittere les ten aanzien van het verleden, maar ook een opdracht voor de toekomst. Onze democratie komt met een verantwoordelijkheid. Door vanuit de vrijheid van nu terug te kijken naar de onvrijheid van toen, zien we scherper dan ooit dat een democratie niet alleen geeft maar ook vraagt, namelijk om mee te doen.

13-03-2022 Even voorstellen, kandidaten AmelandEén

1. Theo Faber

“In vrijheid kiezen”

Mijn naam is Theo Faber, 39 jaar en ik woon samen met Simon. Na een aantal jaren van zoeken hebben we het geluk gehad een eigen woning te kunnen kopen in Ballum.

Vier jaar geleden heb ik op deze plaats de wens uitgesproken om met onze nieuwe partij een blijvend positieve verandering mee te geven aan de bestuurscultuur van Ameland en een grote slag te maken in de huisvestingsmogelijkheden voor Amelanders.

Mede door het massale vertrouwen dat we kregen hebben we deze, en vele andere ambities kunnen realiseren voor het eiland. Wij kijken er met het gehele AmelandEén team naar uit om ons de komende vier jaar opnieuw in te zetten voor ons eiland en ons ambitieuze verkiezingsprogramma uit te voeren.

We hebben daarbij ook als eiland rekening te houden met onverwachte ontwikkelingen. De coronapandemie heeft ons de afgelopen jaren geraakt en net nu we dachten dat het leven weer normaler zou worden werpt de oorlog in Oekraïne een zware schaduw van onzekerheid over de wereld. Het is niet te bevatten dat op relatief korte afstand van ons een soeverein Europees land wordt binnengevallen en dat een complete bevolking op drift raakt en moet vrezen voor het ergste.

Komende week zijn de gemeenteraadsverkiezingen. Tijdens het schrijven van dit stuk schoot mij het jaarthema 2019 van het Nationaal Comité 4 en 5 mei weer te binnen: “In vrijheid kiezen”. Gelukkig mogen wij kiezen in vrijheid.

NB: op 4 mei 2019 mocht ik namens de gemeente een lezing houden tijdens de herdenkingsbijeenkomst in Hollum. Mijn lezing ging over zeevarenden die de gehele tweede wereldoorlog verplicht waren op zee te blijven om een bijdrage te leveren aan de geallieerde oorlogsinspanningen. Ruim 3600 zeelieden kwamen om waaronder 16 Amelanders. Het gehele stuk is via deze link nog eens terug te lezen voor wie dat wil.